

LÄHDEVIITTEET

Lähdeviitteeksi sanotaan ilmausta, jossa kerrotaan, mistä tekstin tieto on peräisin.

Kun tekstiin viittaa ensimmäisen kerran, pohjatekstistä kerrotaan keskeiset tiedot eli yleisimmin kirjoittajan ammatti tai rooli, kirjoittajan nimi, tekstilaji, tekstin otsikko sekä julkaisupaikka ja -aika. Viittaus alkuperäiseen tiedon lähteeseen on merkittävä, olipa kyseessä suora lainaus tai referoitu katkelma.

> Toimittaja Anna-Stina Nykänen kertoo kolumnissaan *Elämän hyvät syypäät* (Hyvä Terveys 10/2015) tuttavistaan, jotka ovat olleet syypäinä hänen elämässään tapahtuneisiin iloihin asioihin.

Seuraavilla kerroilla viittauksessa riittää kirjoittajan sukunimi tai muu kevyt viittaus: *Nykänen kysyy, kirjoittajan mukaan, kirjoittaja toteaa*. Pelkkä etunimi ei riitä, ellei kyse ole sellaisesta pohjatekstistä, jossa sukunimeä ei ole mainittu. Etunimen käyttäminen esimerkiksi klassikkokirjailijasta antaa liian tuttavallisen vaikutelman.

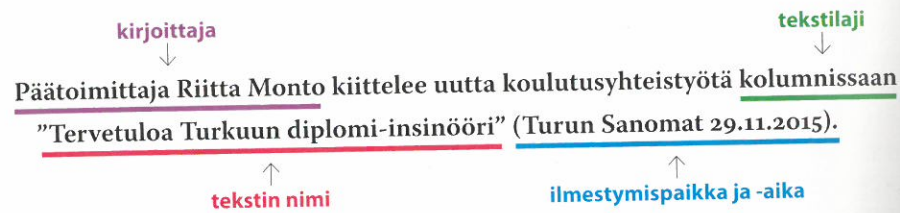
Lähteiden ilmoittamiseen on kolme perustetta: Ensinnäkin lähteet on kerrottava, jotta lukija voi halutessaan löytää aineistotekstin. Toiseksi lukijan pitää tarvittaessa voida tarkistaa, onko aineistoa käytetty asianmukaisesti. Kolmanneksi lähteet on mainittava, jotta ei syöllisty tietojen ja ajatusten varastamiseen eli **plagiointiin**.

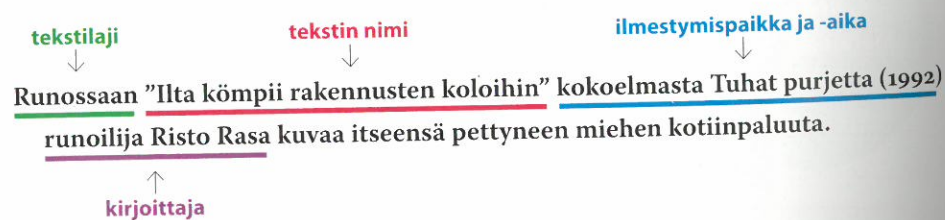
Heigleikur Dagsson, *Huumorin musta kirja*, 2012.

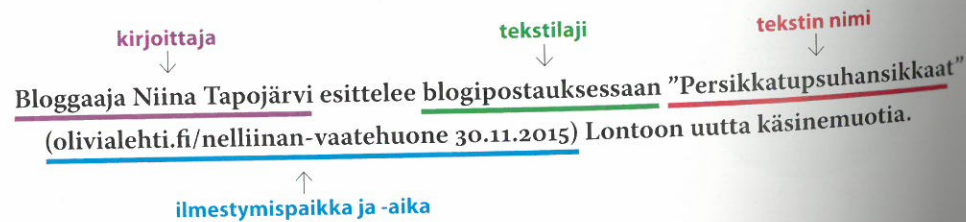
Lähdeviite lehteen

Lähdeviite kirjaan

Lähdeviite nettiaineistoon

Plagioinnista on niin koulussa kuin myöhemminkin opinnoissa ikävät seuraukset: plagiointia sisältänyt työ hylätään ja oppilaitoksesta voidaan erottaa määräajaksi. Tärkeintä olisi kuitenkin ymmärtää, että plagiointi loukkaa alkuperäisen tekijän oikeuksia. Varastaminen ei myöskään kehitä ajattelun tai kirjoittamisen taitoja.

Lähteiden merkitsemisen tapa vaihtelee tekstilajin ja kontekstin mukaan. Lähteet voidaan merkitä itse tekstiin, alaviitteeksi sivun alalaitaan tai luetteloksi tekstin loppuun. Kun pohjatekstin tiedot merkitään välittömästi lainatun kohdan yhteyteen, käytetään viitteestä nimeä **tekstiviite**.

Jos kirjoittaja käyttää omassa tekstissään paljon lähteitä, tekstiin kirjoitettujen viitteiden määrä saattaa haitata lukemista. Tällöin viitteet voi koota tekstin loppuun **lähdeluetteloksi**. Siinä luetellaan kaikki ne lähteet – nettisivut, kirjat, lehtijutut, tutkimusraportit ja haastattelut – joihin tekstissä on viitattu. Lähdeteokset mainitaan tekijän sukunimen mukaisessa aakkosjärjestyksessä. Jos tekijä ei käy ilmi, teos aakkostetaan nimensä perusteella.

Sähköisistä lähteistä ilmoitetaan samat tiedot kuin painetuistakin lähteistä. Lisäksi kerrotaan nettiosoite ja joissakin tapauksissa myös se, millaisesta lähteestä – esimerkiksi pdf-dokumentista – tieto on peräisin. Pitkät osoitteet voi kopioida sellaisinaan, jos niitä hyödynnetään linkkinä omassa sähköisessä tekstissä. Yleensä on kuitenkin tyylikäintä käyttää vain sivuston nimeä (esim. *Tumblr*) tai pääsivun osoitetta, johon lisätään tarvittaessa alasisivu (esim. yle.fi/urheilu). Lähde löytyy tällöin tekstin nimen, julkaisuajan sekä kirjoittajan nimen tai nimimerkin avulla.

Nettilähteissä on ongelmana se, että ne eivät välttämättä säily samalla tavalla kuin painetut lähteet. Siksi lähdeluettelossa mainitaan myös viittamisen ajankohta eli päivä, jolloin dokumentti on luettu.

> Wikipedia: Semantiikka. Luettu 25.2.2016.

Yksityiskohtaiset ohjeet lähdeviitteiden merkitsemiseen voi tarkistaa Kielitoimiston ohjepankista (kielitoimistonohjepankki.fi).